

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No5(5)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 592 sahifa,
22-may, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Matematika fanini o'qitishda kommunikativ va ijtimoiy-psixologik yondashuvlar	10
<i>Esonturdiyev Mamatqobil Nurmamatovich</i>	
Geografik axborot tizimlari (GAT) texnologiyalari asosida bo'lajak geografiya o'qituvchilarining innovatsion kompetentligini rivojlantirish metodikasi	13
<i>Bahromova Muhayyo Imomqul qizi</i>	
Geografiya ta'limida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning nazariy-metodik asoslari	18
<i>Tuyg'unov Murodjon Salimqul o'g'li</i>	
Biologiyani o'qitishda belgili-ramziy ko'rgazmalilik vositalaridan foydalanishning o'quvchilarning tadqiqotchilik faoliyatini rivojlantirishdagi roli	22
<i>Azimov I. T., Daminova F. A.</i>	
PISA 2025 doirasida raqamli ta'lim kompetensiyalarini baholashning innovatsion mexanizmlari	25
<i>Doniyorov Muxiddin Normamatovich, Ishanov Almat Adilxanovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining tabiiy savodxonligini oshirishda zamonaviy pedagogik vositalarni qo'llash	28
<i>Abdunazarov Bobir Normurodovich</i>	
Raqamli ta'lim resurslari asosida kredit-modul tizimida talabalarning o'quv faoliyatini takomillashtirish	32
<i>Jumayeva Ra'no To'ychi qizi</i>	
Oila va maktab integratsiyasining shaxs kamolotiga ta'siri.....	36
<i>Rasulova Dildora Shuhratovna, Raxmatova Zulxumor Alimovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda kreativ kompetensiyani shakllantirishning zamonaviy pedagogik mexanizmlari va uning ijtimoiy ahamiyati.....	40
<i>Sultanova Sahobar Ravshanbekovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ekologik tarbiyani shakllantirishda tabiiy fanning o'rni.....	43
<i>G'afforova Zarnigor Abdumo'min qizi</i>	
Umumiy o'rta ta'limda o'qituvchi va ota-onalar ijtimoiy hamkorligini rivojlantirish.....	47
<i>Xalikova Zaxro Mirshadmanovna, Xolbo'tayev Muzaffar Odilovich, Bozorova Xadicha Javlon qizi</i>	
Nutqida kechikish kuzatiladigan bolalarda nutqni qo'l va barmoq motorikasini rivojlantiruvchi o'yinlar orqali shakllantirish.....	51
<i>Ne'matova Hilola Ikrom qizi, Ahmadova Fotima Adizovna</i>	
Taym menejment asosida bo'lajak o'qituvchilarda liderlik fazilatlarini rivojlantirish	55
<i>Soliyeva Ruxsora Sharobiddin qizi</i>	
Sun'iy intellekt va NLP texnologiyalari asosida elektron ta'lim muhitida talabalarning mustaqil ta'lim kompetensiyalarini rivojlantirish	58
<i>Otakishiyeva Gulshano Abdulaziz qizi</i>	
Pedagogik kvalimetriya asosida bo'lajak o'qituvchilarning diagnostik madaniyatini shakllantirishning nazariy asoslari	61
<i>G'aniyeva Muattarxon Nodirbek qizi</i>	
Образовательные технологии с учётом восприятия цвета: психологические и методические аспекты	64
<i>Имамова Хурият Эргаш кизи</i>	
Yosh erkin kurashchilarda chidamlilikni rivojlantirish metodikasini takomillashtirish	69
<i>Ergashov Qaxramonjon Asqarovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini mantiqiy masalalar yechishga o'rgatish usullari	76
<i>G'iyosova Dilovar Orif qizi</i>	
Haykaltaroshlik fanining metodik qo'llanilishi.....	80
<i>Qodirov Bobirjon Botirjonovich</i>	
Ijtimoiy xavf ostidagi bolalarni qo'llab-quvvatlashning jahon tajribasi va psixologik-pedagogik asoslari	85
<i>Manzura Qosmuratova</i>	
Jahonda art-biznes klasterlarining ahamiyati va rivojlanish tuzilmasi.....	89
<i>A. S. Umarov</i>	
Автоматизация решения сложных математических задач графическим методом для углублённого изучения математики в школе.....	92
<i>Эргашев Серожиддин Султонмуродович, Маматов Ислонбек Ильесович</i>	

Pedagogika darslarida raqamli va onlayn didaktik o'yinlardan foydalanish.....	97
Qodirova Feruzaxon Abdiyaminovna	
Sun'iy intellekt va tanqidiy fikrlashning kognitiv-konseptual komponenti va uni rivojlantirish metodikasi.....	102
Sobirova Munavvarxon Qaxramonjon qizi	
Media savodxonlik va axborot madaniyati fanida sun'iy intellekt savodxonligini rivojlantirishning pedagogik-metodik asoslari.....	106
Ermatov Sherzodbek Latipjonovich, Mirzayev Akramjon O'ktamjonovich	
Adabiy ta'limda kompetensiyaviy yondashuv.....	111
To'ychiyeva Mahfuza Umarkulovna, Islomova Shalola Ismoil qizi	
Comparative Study of Passive Constructions in English and Their Translation Into Uzbek.....	117
Elmirzayeva Maftuna Dusmurod qizi, Mustafoyeva Nigina Shuhrat qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish orqali pedagogik mas'uliyatni shakllantirishning dolzarb muammolari.....	122
Botirova Odinaxon Abdumutalib qizi	
Oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ta'limni tashkil etishning pedagogik modeli va metodik asoslari.....	126
Haytbayeva S. R.	
Imkoniyati cheklangan bolalarni psixologik qo'llab-quvvatlash orqali intellektual imkoniyatlarini ro'yobga chiqarish imkoniyatlari.....	131
Kadirova Nigora Saxibjanovna	
Bo'lajak maktabgacha ta'lim mutaxassislarini dual ta'lim asosida kasbiy faoliyatga tayyorlashning nazariy asoslari.....	134
Samiyeva Zuleyxa Uktamovna	
Insonlar orasidagi munosabatlarda noverbal muloqotning komponentlarining ko'rinishlari.....	139
Soliyev Farxodjon Sodikovich, Karimov Jahongirjon Murodjon o'g'li	
Virtual texnologiyalar vositasida texnika fanlarini o'qitish mazmunini innovatsion rivojlantirish.....	145
Yuldasheva Dilorom Husniddin qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida suzish mashg'ulotlarini tashkil etish texnologiyasi.....	150
Toshpulatova Aziza Toyirovna	
Harbiy xizmatchilarda kreativ tafakkurni rivojlantirishning pedagogik va psixologik asoslari.....	155
Tursunov Shaxzod Ramazonovich, Mansurov Sardorbek Sirojiddin o'g'li	
O'qituvchilar ruhiy salomatligini saqlashning amaliy strategiyalari.....	159
Begmatov Raximkul Olimovich	
Ona tili darslarida analitik faoliyatni tashkil etish imkoniyatlari.....	164
Narziyeva Mastura Sunnatovna	
Maktabgacha ta'limda Project-Based learning texnologiyasi asosida tarbiyalanuvchilarning kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari.....	168
Kubayeva Mavluda, Po'latova Gullola Ravshan qizi	
Talabalarda iqtisodiy savodxonlikni shakllantirishning pedagogik shart-sharoitlari.....	173
Qo'chqorov Nodir Bozorovich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini baholash jarayonida foydalaniladigan texnologiyalar va vositalar.....	178
A'zamqulova Zilola Sunnat qizi	
Raqamli ta'lim muhitida kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishning didaktik asoslari.....	183
Isaboyeva Dilyora Zokirjon qizi	
Kimyo fanining tarixiy rivojlanishida metodologik yondashuvlar.....	187
Begamov Shaxzod To'liqin o'g'li	
Sport bilan shug'ullanishda qo'l va oyoq motorikalarini rivojlantirish mezonlari.....	190
Imomov Asliddin Abdurazoqovich, Sattarov Qarshiboy Narqulovich	
O'zbek va ingliz tillarida zamon kategoriyasining qiyosiy tahlili.....	194
Xudoyberdiyeva Dilfuza Alisher qizi	
Hayot faoliyati xavfsizligi fani o'qituvchisining kasbiy kompetentligi va rejalashtirish faoliyati.....	198
Maxmudov Baxtiyor Xayrullayevich	
Dizartriya bolalarda motorikani rivojlantirish – nutqni rivojlantirishning asosiy omili.....	202
Mamatova Muzayyana Batirovna	
Expression of Lexical Economy in English and Uzbek Through Stylistic Means.....	205
Omonov Baxtiyor Uktamovich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ijodiy qobiliyatni shakllantirish.....	208
Abrorxonova Kamolaxon Abrorxon qizi, Xamzayeva Sunbula Jasurovna	

Xushmuomalalik strategiyalarining ijtimoiy vazifalari.....	212
<i>Alieva Navruza Xabibullayevna, Azizova Sanobarxon Valijon qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida shaxslilik sifatlarining kasbiy rivojlanishdagi psixologik ahamiyati	216
<i>Dusmetova Maksuda Matnazarovna</i>	
Maktabgacha ta'lim jarayonida bo'lajak tarbiyachilarning illustrativ yondashuv asosida kreativ va variativ faoliyat olib borish usullari va yo'llari.....	221
<i>Egamberdiyeva Madina Sharif qizi</i>	
Pragmatic Functions in Neurolinguistic Communication	224
<i>Fayziyeva Parvina</i>	
Sahro gavhari: ruslar istilosigacha bo'lgan davrda Xiva me'morchiligi tarixi	227
<i>Islomjon Xoljigitovich Mirzakulov</i>	
Moslashuvning psixologik mexanizmlari: ta'lim muhiti sharoitida shaxsning adaptatsiyasi.....	235
<i>Jaynarova Sayyora Isoqul qizi, Nuraliyeva Nasiba</i>	
Onalik psixologiyasi va o'rganishning nazariy jihatlar.....	238
<i>Kasimova Xulkar Atabayevna</i>	
Spheres of Language Use.....	243
<i>Kumakbayeva Gulbanu Kuntuarovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarida kreativ tafakkurni rivojlantirishda nostandart topshiriqlar metodikasi.....	246
<i>Muxammadiyeva Dinora Tursunpulatovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kasbiy-axloqiy qadriyatlarni shakllantirishning pedagogik mexanizmlari va didaktik tamoyillari.....	251
<i>N. Jurayev</i>	
Dunyo bolalari huquqlarini himoya qilish: global muammolar, tizimli kamchiliklar va tanqidiy tahlil	255
<i>Nargiza Ergasheva</i>	
Talabalarning dasturlashga oid agoritmik fikrlashini rivojlantirish orqali innovatsion faoliyatga tayyorlash usuli	259
<i>Orziqulova Barchinoy Ixtiyor qizi</i>	
Talabalarda o'z-o'zini boshqarish qobiliyatining tuzilmasi va psixologik komponentlari (motivatsion, kognitiv, irodaviy, emotsional-regulyativ komponentlar)	264
<i>Otabekova Nargiza Avazbek qizi</i>	
O'zbek va ingliz tillaridagi metaforalarda til va madaniyat uyg'unligi	269
<i>Rasulova Munajat Akmaljonovna</i>	
Limitlar nazariyasini kompyuter imitatsion modellar vositasida o'qitish metodikasi.....	273
<i>Safarov Abbas Abdurasul o'g'li</i>	
Ijtimoiy hamkorlik – barkamol avlodni tarbiyalash poydevori.....	278
<i>Sharipova Gulruxsor Nurkabilovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda kreativ kompetensiyani shakllantirishning zamonaviy pedagogik mexanizmlari va uning ijtimoiy ahamiyati.....	282
<i>Sultanova Sahobar Ravshanbekovna</i>	
Badiiy gimnastika mashg'ulotlarida innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish	285
<i>Tuxtayeva Azizabonu Abdurasulovna</i>	
Matematika fanini o'zlashtirishda boshlang'ich sinf o'quvchilarining semiotik yondashuvini shakllantirish ...	289
<i>Xayrullayev Ismatulla Nurullayevich</i>	
Pedagogik qadriyatlar asosida o'quvchilarni tarbiyalash mexanizmlarini takomillashtirish	293
<i>Xoliqova Inobatxon Bo'ri qizi</i>	
Umumta'lim maktabida elektron axborot-ta'lim resurslari.....	296
<i>Xolmurodov Shuxrat Okboyevich, Norqobilov Hakimbek Nuriddin o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolaning kreativligini shakllantirishda innovatsion muhit	300
<i>Xonnazarova Gulasal Yusuf qizi</i>	
Ta'lim tizimida sinf rahbari faoliyatining joriy etilishining tarixiy asoslari va zamonaviy ko'rinishlari	303
<i>Xusenova Sadoqat Botirovna</i>	
Искусственный интеллект в методике преподавания русского языка: адаптивная обратная связь и развитие коммуникативной компетенции	308
<i>Джалилова Феруза Намазовна</i>	
Образовательные технологии с учётом восприятия цвета: психологические и методические аспекты.....	312
<i>Имамова Хурият Эргаш кизи</i>	

Межкультурный диалог как инструмент воспитания гармоничной личности в школе	317
Махмудхожаев Ориф Бахтиёрвич	
Психологические факторы успешности профессионального обучения студентов	319
Рахимходжаева В. С.	
Специфика восприятия окружающего мира в лирике Афанасия Фета	325
Татьяна Викторовна Половинкина	
Анализ разработки женских коллекций с использованием стилистических и конструктивных особенностей ретро-моды	329
Абдурахманова Н., Рахматуллаева У. С.	
Использование современных образовательных технологий в начальной школе как средство развития познавательной активности учащихся	333
Фазилова Гулчехра Ахмедовна	
Nyuman (Newman) xatolar tahlili modelining geometrik isbotlash ko'nikmalarini shakllantirishdagi ahamiyati	337
Davletov Davronbek Egamberganovich	
"Informatika" fani mavzularini taksonomik yondashuv asosida o'qitish	343
Axrarov Baxtiyor Sagdullayevich	
O'qituvchi faoliyatida pedagogik texnologiyalarni samarali qo'llash metodikasi	347
Xomidjonov Abrorjon Olimjon o'g'li	
Rus-o'zbek tarjimashunosligining zamonaviy tendensiyalari	351
Kudratov Kamoljon Islomovich	
Kompyuterga qaramlikning o'smirlarga ta'siri va uning psixologik oqibatlari	356
Kushakova Nargiza Islambayevna, Ergasheva Sarvinoz Shavqiddin qizi	
Musiqaning neyropsixologik rivojlanish va ta'lim jarayonidagi ahamiyati	360
Xikmatova Shohida Xikmatovna	
Innovatsion yondashuv asosida inkluziv ta'lim o'quvchilarining yozma nutqini rivojlantirish	364
Alimardanova Sitora Ikrom qizi	
Comparative and Conceptological Trends in Linguoculturology	367
Ablakulov Ilkhom	
Boshlang'ich ta'limda kreativ ta'lim muhitini rivojlantirish asosida o'quvchilarning muammolarni hal qilish ko'nikmalarini shakllantirish	370
Abdullayeva Uljalg'as	
Rivojlangan mamlakatlar ta'lim tizimida talabalarni kasbiy faoliyatga tayyorlashda sun'iy intellektdan foydalanish usullari	373
Aglamova Shahzoda Sobirovna	
Bokschi qizlar texnik harakatlarining kinematik ko'rsatkichlar asosida takomillashtirish metodikasi	378
Axmedov Latifjon G'ayrat o'g'li	
O'quv jarayonida formativ baholashning evolyutsion-xronologik tahlili	383
Davidova Dilnoza Tadjibayevna	
Oliy ta'limda "Smart Education" texnologiyalaridan foydalanishning samaradorligi	388
Dilrabo Amriddinova, Abdulxalilova Surayyo Ahad qizi	
Zamonaviy ta'lim sharoitida boshlang'ich sinf o'qituvchilarini baholash kompetensiyalarini rivojlantirishning psixologik-pedagogik xususiyatlari	392
Majidova Hilola Eshquvat qizi	
Sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish madaniyatini shakllantirish usullari	396
Mamatova Fazilat Ixtiyorovna, Xolmirzayeva Zebo Ravshan qizi	
Jismoniy tarbiya o'qituvchilarini sport marketologi faoliyatiga tayyorlashning zarurati	402
Samatov Javlonbek Abdukayumovich	
O'zbekiston maktabgacha ta'lim tizimida strategik boshqaruvni takomillashtirish	406
Saydullayeva Nargis	
Integrating Literary Texts Into Early Foreign Language Education: A Mixed-Methods Investigation of Lexical, Cognitive, and Affective Outcomes in Primary Classrooms	410
Shukurova Zamira Shodiyevna	
Fizika fanini o'qitishda formativ baholash asosida tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning metodik modeli	416
Sobirov Avazbek Anvarovich	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning kichik motorikasini rivojlantirishda o'yinning ahamiyati va individual yondashuv	421
Norboyeva Laylo Sapar qizi	

Психологические особенности проявления творческих способностей у подростков, воспитывающихся в бикарьерных семьях.....	425
Ишбобоева Гулбарчин Рустамовна	
Maktabgacha yoshdagi bolalarga chet tilini vizual materiallar vositasida o'rgatishni takomillashtirish.....	433
Olimova Shahlo Bahodir qizi, Inomova Mahliyo Yusuf qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutqiy kompetensiyani rivojlantirish metodikasining hozirgi holati va muammolari.....	439
Diyoraxon To'htanazarova Zokir qizi	
Turkiy xalqlarning an'anaviy sport o'yinlariga yil fasllaridagi o'zgarishlarning ta'siri.....	443
Qodirova Xalimaxon Nurmuhammad qizi	
Нововведения в шкале стоимости элементов и коэффициентах компонентов программы ISU на 2026 год.....	447
Федорова Светлана Вячеславовна	
Ingliz tilidagi conjunctionlarning grammatik tasnifi va sintaktik vazifalari hamda ESP darslarida ularni o'rgatishning kommunikativ va kontekstual usullari.....	451
Mahammadiyeva Mashxura Maxmur qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida lisoniy tahlil ko'nikmalarini shakllantirishning zamonaviy metodikasi.....	456
Yo'ldashova Dilso'z Umar qizi	
Voleybolchilarning sakrovchanlik ko'nikmalarini shakllantirishda harakatli o'yinlarning ahamiyati.....	461
Artikov Xayrulla Baxtiyarovich	
Effectiveness of Personalized Studying via Artificial Intelligence in Teaching English as a Second Language to Non-Native Speakers.....	465
Irzakulova Raykhon	
Texnologik ta'limda mustaqil ta'limni rivojlantirish yo'llari.....	469
Yaxshiboyev Temur-Malik Erkin o'g'li, Jonuzoqova Charos Ziyodulla qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda zamonaviy o'yin vositalarining aqliy va ruhiy rivojlanishga ta'siri.....	474
Abduxamidova Dilorom Abdumuminovna	
Nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarida pedagog kadrlar salohiyatini boshqarishning zamonaviy yondashuvlari tahlili.....	479
Mamatqulova Shohsanam Dilshodovna	
Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarini mustaqil ta'limni tashkil qilishga o'rgatishning pedagogik asoslari.....	485
Xamdamon Usmon Ergashevich	
Boshlang'ich ta'limda ona tili darslarini innovatsion texnologiyalar asosida tashkil qilish masalasi.....	490
Adizova Nodira Baxtiyorovna, Ibotova Shahnoza Shuxrat qizi	
Malaka oshirish tizimida sifat menejmenti: "sun'iy intellekt" va "boshqaruv mexanizmi" tushunchalarining ierarxik bog'liqligi.....	494
Allanazarova Maftuna Qobul qizi	
"Uglevodородlar" bo'limini o'qitishni axborot kommunikatsion texnologiyalar vositasida takomillashtirish metodikasi (umumiy o'rta ta'lim maktablari 10-sinflar o'quvchilari misolida).....	498
Babajanova Nilufar Pirnafas qizi	
Axborot texnologiyalari vositasida bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy-kommunikativ ko'nikmalarini shakllantirish darajasini baholash mezonlari va ko'rsatkichlari.....	506
Junaydullayev Oxunjon Kaxorjon o'g'li	
Bo'lajak o'qituvchilarni aralash ta'lim texnologiyalaridan foydalanishga tayyorlashning pedagogik xususiyatlari va tarkibiy komponentlari.....	510
Kabirova Zarifa Muqaddamovna	
Maktabgacha ta'limda qoraqalpoq ertaklari orqali bolalar tilini rivojlantirishning kognitiv asoslari.....	516
Matjanova Gulzada Annabayevna	
Issiq sharoitiga marafonchilar va futbolchilarning fiziologik moslashuvi xususiyatlari.....	520
Nurbayev Baxtiyor Shirinovich	
Xorijlik talabalarning tinglab tushinishdagi qiyinchiliklarini metakognitiv strategiyalar orqali bartaraf etish..	524
Odiljonova Nilufarxon Avduvahob qizi	
O'qituvchilarda kasbiy so'nish va psixologik stress holatlarini keltirib chiqaruvchi psixologik-pedagogik omillar.....	528
Usmonov Salaxdin Alikulovich, Ortiqova Malika Odiljon qizi, Xolbekova Dinora Faxriddin qizi	
Umumta'lim maktablarida texnologik kompetensiyalarni rivojlantirishning amaldagi holati va metodik muammolari.....	533
Qurbonmurotov Eldor Abdusaidovich	

Talabalarni kasbiy faoliyatga tayyorlashda raqamli texnologiyalar va ularning imkoniyatlari	538
<i>Xujaniyozova G. S.</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy ongillik darajasini baholash mezonlari va ko'rsatkichlari (oilaviy muhit misolida)	543
<i>Yakubov Odiljon Tolibjon o'g'li</i>	
Raqamli texnologiyalar davrida o'zbek tilining qo'llanilish istiqbollari	549
<i>Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna</i>	
Обучение образованию и употреблению форм числа имён существительных в школьном курсе русского языка	553
<i>Идиева Гульмира Изомовна</i>	
Yosh sportchilarda biokimyoviy ko'rsatkichlarning funksional tayyorgarlikka ta'siri	556
<i>Alimova Nasiba Adxamovna</i>	
Lingvistik kompetensiya: nazariy asoslari va mazmuni	566
<i>Eshbekova Dilnoza Ibraimovna</i>	
Jismoniy tarbiya tizimida sport o'yinlarining o'rni ahamiyati	569
<i>Muxamedjanov Umidulla Fayzullayevich</i>	
Delinkvent xulq-atvorning psixologik va ijtimoiy omillari, prevensiyasi va intervensiya usullari.....	572
<i>Xolmurotova Shoxista Mirzaliyevna</i>	
Matematika fanini o'qitishda raqamli texnologiyalar va dasturiy ta'minotlarning o'rni	577
<i>Sobirova Dinora Umidjon qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari maktabga tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarini maktab ta'limiga ijtimoiy moslashuvchanligini rivojlantirish	583
<i>Akramova Dildora Ergashboy qizi</i>	
O'smirlarning kitobxonlik madaniyatini yuksaltirishda oila–maktab hamkorligining ijtimoiy-pedagogik mexanizmlari.....	587
<i>Xudoyberdiyeva Marhabo Abduqahhorovna</i>	

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARI MAKTABGA TAYYORLOV GURUHI TARBIYALANUVCHILARINI MAKTAB TA'LIMIGA IJTIMOYIY MOSLASHUVCHANLIGINI RIVOJLANTIRISH

Akramova Dildora Ergashboy qizi

Nizomiy nomidagi O'zMPU

Maktabgacha va boshlang'ich ta'lim fakulteti o'qituvchisi

ORCID: 0009-0000-4699-3835

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlarining maktabga tayyorlov guruhlarida tarbiyalanayotgan bolalarning maktab ta'limiga ijtimoiy moslashuvchanligini rivojlantirish masalalari tahlil qilinadi. Tadqiqotda bolalarning yangi ta'lim muhitiga muvaffaqiyatli kirib borishi, tengdoshlari va o'qituvchilar bilan samarali muloqot o'rnatishi, jamoada ishlash, mustaqil faoliyat yuritish hamda xulq-atvor me'yorlariga rioya qilish ko'nikmalarini shakllantirishning pedagogik asoslari yoritilgan. Shuningdek, maktabgacha ta'lim tashkiloti, oila va pedagoglar hamkorligining ijtimoiy moslashuv jarayonidagi o'rni ochib berilgan. Maqolada bolalarning maktab ta'limiga tayyorgarligini oshirishga qaratilgan samarali metod va vositalar tavsiya etilgan. Ushbu maqola ta'lim sohasidagi mutaxassislar, pedagoglar va tadqiqotchilar uchun amaliy ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, maktabga tayyorlov guruhi, ijtimoiy moslashuvchanlik, maktab ta'limi, ijtimoiy ko'nikmalar, kommunikativ kompetensiya, pedagogik hamkorlik, bolalar rivojlanishi.

Abstract: This article examines the issues of developing the social adaptability of children in preparatory groups of preschool educational organizations to school education. The study highlights the pedagogical foundations for developing children's ability to successfully adapt to a new educational environment, establish effective communication with peers and teachers, work collaboratively, engage in independent activities, and follow behavioral norms. Particular attention is paid to the role of cooperation among preschool educational organizations, families, and educators in the process of children's social adaptation. The article proposes effective methods and tools aimed at improving children's readiness for school education. This article has practical significance for education specialists, teachers, and researchers.

Key words: Preschool education, preparatory group, social adaptation, school education, social skills, communicative competence, pedagogical cooperation, child development.

Аннотация: В данной статье рассматриваются вопросы развития социальной адаптации детей подготовительных групп дошкольных образовательных организаций к школьному обучению. В исследовании раскрываются педагогические основы формирования у детей навыков успешного вхождения в новую образовательную среду, эффективного взаимодействия со сверстниками и учителями, работы в коллективе, самостоятельной деятельности, а также соблюдения норм поведения. Особое внимание уделяется роли сотрудничества дошкольной образовательной организации, семьи и педагогов в процессе социальной адаптации детей. В статье предложены эффективные методы и средства, направленные на повышение готовности детей к школьному обучению. Данная статья имеет практическое значение для специалистов в области образования, педагогов и исследователей.

Ключевые слова: Дошкольное образование, подготовительная группа, социальная адаптация, школьное образование, социальные навыки, коммуникативная компетентность, педагогическое сотрудничество, развитие детей.

KIRISH

Bugungi kunda ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar maktabgacha ta'lim sifatini oshirish, bolalarni har tomonlama rivojlantirish hamda ularni maktab ta'limiga puxta tayyorlashni muhim vazifalardan biri sifatida belgilab bermoqda. Maktabgacha yosh davri bolaning jismoniy, aqliy, axloqiy va ijtimoiy rivojlanishida eng muhim bosqich hisoblanadi. Ayniqsa, maktabga tayyorlov guruhlarida tarbiyalanayotgan bolalarning maktab ta'limiga ijtimoiy moslashuvchanligini rivojlantirish masalasi zamonaviy pedagogikaning dolzarb muammolaridan biri sifatida e'tirof etilmoqda.

Ijtimoiy moslashuvchanlik bolaning yangi ijtimoiy muhitga kirishishi, undagi talab va qoidalarga mos ravishda faoliyat yuritishi, tengdoshlari va kattalar bilan samarali muloqot o'rnatishi hamda jamoa hayotida faol ishtirok etish qobiliyatini ifodalaydi. Maktab ta'limiga qadam qo'yayotgan bolalarda mazkur sifatlarning yetarli darajada shakllanganligi ularning o'quv faoliyatiga tez moslashishi, psixologik barqarorligi va ta'lim jarayonidagi

muvaffaqiyatini ta'minlaydi. Aksincha, ijtimoiy moslashuv ko'nikmalarining rivojlanmaganligi bolalarda muloqot qiyinchiliklari, o'ziga ishonchsizlik, jamoaga qo'shila olmaslik va o'quv faoliyatiga qiziqishning pasayishiga sabab bo'lishi mumkin.

Pedagogika va rivojlanish psixologiyasi sohasidagi ilmiy tadqiqotlarda bolalarning ijtimoiy rivojlanishi va maktabga tayyorgarligi o'rtasida uzviy bog'liqlik mavjudligi ta'kidlanadi. Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim tamoyillari asosida tashkil etilgan pedagogik jarayonlar bolalarda mustaqillik, mas'uliyat, hamkorlik, muloqot madaniyati va ijtimoiy faollik kabi sifatlarni shakllantirishga xizmat qiladi. Shu nuqtai nazardan, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarning ijtimoiy moslashuvchanligini rivojlantirishga qaratilgan innovatsion metod va texnologiyalarni qo'llash muhim ahamiyat kasb etadi.

Mazkur maqolaning maqsadi maktabgacha ta'lim tashkilotlari maktabga tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarining maktab ta'limiga ijtimoiy moslashuvchanligini rivojlantirishning pedagogik asoslarini tahlil qilish, ushbu jarayonga ta'sir etuvchi omillarni aniqlash hamda samarali metod va vositalarni yoritishdan iborat. Tadqiqot natijalari bolalarning maktab ta'limiga muvaffaqiyatli moslashuvini ta'minlashga xizmat qiluvchi ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqishda muhim manba bo'lib xizmat qiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Maktabgacha yoshdagi bolalarni maktab ta'limiga tayyorlash masalasi pedagogika, psixologiya va metodika fanlarida keng yoritilgan bo'lib, ushbu yo'nalishda olib borilgan ilmiy-tadqiqotlar bolaning har tomonlama rivojlanishini ta'minlashga qaratilgan. Xususan, maktabga tayyorgarlik tushunchasi ko'plab olimlar tomonidan nafaqat bilim, balki shaxsiy, psixologik va ijtimoiy yetuklik sifatida talqin etiladi.

Pedagog olimlar L.S. Vygotskiy, A.N. Leontyev, D.B. Elkonin o'z tadqiqotlarida maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishida o'yin faoliyatining yetakchi rolini asoslab berganlar. Ularning fikricha, bolaning maktab ta'limiga tayyorligi o'yin jarayonida shakllanadigan bilish jarayonlari, mustaqil fikrlash va ijtimoiy munosabatlar orqali namoyon bo'ladi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarning maktab ta'limiga ijtimoiy moslashuvchanligini rivojlantirish masalasi pedagogika, psixologiya va maktabgacha ta'lim nazariyasining muhim tadqiqot yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ushbu muammo bo'yicha olib borilgan ilmiy izlanishlar bolalarning maktabga muvaffaqiyatli moslashuvi nafaqat intellektual tayyorgarlik, balki ularning ijtimoiy-emotsional rivojlanish darajasi bilan ham bevosita bog'liqligini ko'rsatadi.

Maktabgacha ta'lim nazariyasining asoschilaridan biri bo'lgan Lev Vigotskiy bolalar rivojlanishida ijtimoiy muhitning hal qiluvchi ahamiyatga ega ekanligini ta'kidlagan. Uning madaniy-tarixiy rivojlanish nazariyasiga ko'ra, bolaning shaxs sifatida shakllanishi kattalar va tengdoshlari bilan o'zaro hamkorlik jarayonida amalga oshadi. Shu sababli maktabgacha ta'lim jarayonida muloqot, hamkorlik va ijtimoiy tajribani boyitishga qaratilgan faoliyat turlarini tashkil etish muhim hisoblanadi.

Bolalar rivojlanishi masalalarini tadqiq etgan Jean Piaget esa bolaning ijtimoiylashuvi uning kognitiv rivojlanishi bilan chambarchas bog'liq ekanligini asoslab bergan. Olimning fikricha, bolalar tengdoshlari bilan muloqot qilish va jamoaviy faoliyatlarda qatnashish orqali ijtimoiy qoidalarni o'zlashtiradilar hamda o'z xatti-harakatlarini boshqarishni o'rganadilar. Bu esa ularning maktab muhitiga moslashuvini yengillashtiradi.

Maktabga tayyorgarlik muammolarini o'rgangan Lidia Bojovich va Aleksey Leontyev tadqiqotlarida bolaning maktabga tayyorligi murakkab psixologik-pedagogik jarayon sifatida talqin qilinadi. Ular maktabga tayyorgarlikning motivatsion, emotsional, irodaviy va ijtimoiy komponentlarini ajratib ko'rsatganlar. Tadqiqotchilar fikricha, bolalarda jamoa bilan ishlash, kattalar ko'rsatmalarini bajarish va o'quv faoliyatiga nisbatan ijobiy munosabatni shakllantirish maktabga moslashuvning muhim omillaridan biridir.

Zamonaviy tadqiqotlarda ham maktabgacha yoshdagi bolalarning ijtimoiy-emotsional rivojlanishi va maktabdagi muvaffaqiyati o'rtasidagi bog'liqlik keng yoritilgan. Xususan, maktabga kirish davrida kommunikativ kompetensiya, o'zini boshqarish ko'nikmalari, emotsional barqarorlik va ijtimoiy faollikning yetarli darajada rivojlanganligi bolalarning yangi ta'lim muhitiga tezroq moslashishiga xizmat qilishi ta'kidlanadi.

O'zbekiston Respublikasida ham maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirishga qaratilgan normativ-huquqiy hujjatlar va ilmiy tadqiqotlarda bolalarni maktab ta'limiga sifatli tayyorlash masalalariga alohida e'tibor qaratilmoqda. Maktabgacha ta'limning davlat o'quv dasturlarida bolalarda ijtimoiy-kommunikativ kompetensiyalarni shakllantirish, mustaqil fikrlash, jamoada ishlash va muloqot madaniyatini rivojlantirish ustuvor vazifalardan biri sifatida belgilangan.

Tahlil qilingan ilmiy adabiyotlar shuni ko'rsatadiki, maktabga tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarining maktab ta'limiga ijtimoiy moslashuvchanligini rivojlantirish kompleks yondashuvni talab etadi. Bunda pedagogik jarayonni bolaning yosh va individual xususiyatlarini hisobga olgan holda tashkil etish, oila va ta'lim muassasasi hamkorligini kuchaytirish hamda ijtimoiy-kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirishga yo'naltirilgan metodlardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqot maktabgacha ta'lim tashkilotlari maktabga tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarining maktab ta'limiga ijtimoiy moslashuvchanligini rivojlantirishning pedagogik asoslarini o'rganishga qaratilgan. Tadqiqot jarayonida nazariy va empirik tadqiqot metodlaridan kompleks tarzda foydalanildi.

Tadqiqotning nazariy-metodologik asosini shaxsga yo'naltirilgan ta'lim konsepsiyasi, faoliyatga asoslangan yondashuv, kompetensiyaviy yondashuv hamda bolalarning ijtimoiy rivojlanishiga oid pedagogik va psixologik nazariyalar tashkil etdi. Shuningdek, maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirishga oid normativ-huquqiy hujjatlar, davlat ta'lim standartlari, ilmiy adabiyotlar va ilg'or pedagogik tajribalar tahlil qilindi.

Tadqiqot davomida ilmiy adabiyotlarni o'rganish va qiyosiy tahlil qilish, pedagogik kuzatish, suhbat, savol-noma hamda diagnostik baholash metodlaridan foydalanildi. Ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish orqali maktabgacha yoshdagi bolalarning ijtimoiy moslashuvchanligini rivojlantirishga doir nazariy qarashlar va ilmiy yondashuvlar o'rganildi. Pedagogik kuzatish metodi yordamida tarbiyalanuvchilarning tengdoshlari bilan muloqotga kirishishi, jamoaviy faoliyatdagi ishtiroki, mustaqillik darajasi hamda xulq-atvor me'yorlariga rioya etish ko'rsatkichlari aniqlashtirildi.

Suhbat va savolnoma metodlari orqali pedagoglar hamda ota-onalarning bolalarning maktab ta'limiga ijtimoiy moslashuvi haqidagi fikr-mulohazalari o'rganildi. Diagnostik baholash natijasida tarbiyalanuvchilarning kommunikativ kompetensiyasi, ijtimoiy faolligi, hamkorlik qilish ko'nikmalari va yangi muhitga moslashish darajasi tahlil qilindi.

Tadqiqot jarayonida olingan ma'lumotlar sifat va miqdor jihatdan qayta ishlandi hamda umumlashtirildi. Natijalar pedagogik tahlil, taqqoslash, guruhlash va interpretatsiya qilish usullari yordamida baholandi. Bu esa maktabga tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarining maktab ta'limiga ijtimoiy moslashuvchanligini rivojlantirishga ta'sir etuvchi omillarni aniqlash hamda samarali pedagogik tavsiyalar ishlab chiqish imkonini berdi.

Tadqiqotning metodologik yondashuvi bolalarning yosh va individual xususiyatlarini hisobga olgan holda ularning ijtimoiy-kommunikativ rivojlanishini har tomonlama o'rganishga hamda maktab ta'limiga muvaffaqiyatli moslashuvini ta'minlovchi pedagogik shart-sharoitlarni aniqlashga xizmat qildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot jarayonida maktabga tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarining maktab ta'limiga ijtimoiy moslashuvchanlik darajasini aniqlash hamda uni rivojlantirishga ta'sir etuvchi omillar o'rganildi. Kuzatish, suhbat va diagnostik tahlil natijalari shuni ko'rsatdiki, bolalarning ijtimoiy moslashuvchanligi ularning kommunikativ kompetensiyasi, jamoada faol ishtirok etishi, mustaqil qaror qabul qila olishi va tengdoshlari bilan hamkorlikda ishlash ko'nikmalari bilan bevosita bog'liqdir.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, ijtimoiy moslashuvchanlik darajasi yuqori bo'lgan tarbiyalanuvchilar yangi muhitga tez moslashishi, pedagog va tengdoshlari bilan erkin muloqot qilishi hamda o'quv faoliyatiga faol jalb etilishi kuzatildi. Bunday bolalarda o'z fikrini erkin ifodalash, jamoa qoidalariga rioya qilish va muammoli vaziyatlarda mustaqil yechim topish ko'nikmalari nisbatan yaxshi shakllanganligi aniqlandi.

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tashkil etilgan rolli o'yinlar, guruhiy topshiriqlar, muloqotga yo'naltirilgan mashg'ulotlar hamda hamkorlikka asoslangan faoliyat turlari bolalarning ijtimoiy moslashuvchanligini rivojlantirishda samarali vosita hisoblanadi. Mazkur faoliyatlar orqali bolalarda muloqot madaniyati, mas'uliyat hissi, o'zaro hurmat va hamkorlik ko'nikmalari shakllanadi.

Shuningdek, ota-onalar va pedagoglar hamkorligining yuqori darajada yo'lga qo'yilishi bolalarning maktab ta'limiga tayyorgarlik darajasiga ijobiy ta'sir ko'rsatishi aniqlandi. Oila va ta'lim muassasasi o'rtasidagi uzviy hamkorlik bolalarda ijtimoiy me'yorlarni o'zlashtirish, mustaqillikni rivojlantirish hamda yangi ta'lim muhitiga nisbatan ijobiy munosabatni shakllantirishga xizmat qiladi.

Tadqiqot davomida olingan natijalar maktabga tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarining ijtimoiy moslashuvchanligini rivojlantirishda pedagogik jarayonni maqsadli tashkil etish muhim ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatdi.

Xususan, kommunikativ kompetensiyalarni rivojlantirishga qaratilgan interfaol metodlar, jamoaviy o'yinlar, muammoli vaziyatlarni hal etishga yo'naltirilgan topshiriqlar hamda individual yondashuv asosida tashkil etilgan ta'lim-tarbiya ishlari yuqori samaradorlikka ega ekanligi aniqlandi.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari maktabga tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarining maktab ta'limiga ijtimoiy moslashuvchanligini rivojlantirish ularning keyingi ta'lim bosqichidagi muvaffaqiyatli faoliyatini ta'minlovchi muhim omillardan biri ekanligini tasdiqladi. Shu bois maktabgacha ta'lim jarayonida bolalarning ijtimoiy-kommunikativ rivojlanishiga qaratilgan pedagogik faoliyatni takomillashtirish zarur hisoblanadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'tkazilgan tadqiqot natijalari maktabgacha ta'lim tashkilotlari maktabga tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarining maktab ta'limiga ijtimoiy moslashuvchanligini rivojlantirish ta'lim-tarbiya jarayonining muhim tarkibiy qismi ekanligini ko'rsatdi. Bolalarning yangi ta'lim muhitiga muvaffaqiyatli moslashuvi ularning kommunikativ kompetensiyasi, jamoada ishlash ko'nikmalari, mustaqilligi, mas'uliyat hissi hamda ijtimoiy faolligi bilan chambarchas bog'liqdir. Shu sababli maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ijtimoiy moslashuvchanlikni rivojlantirishga qaratilgan pedagogik faoliyatni tizimli ravishda tashkil etish muhim ahamiyat kasb etadi.

Tadqiqot davomida bolalarning maktab ta'limiga ijtimoiy moslashuvchanligini rivojlantirishda pedagog va ota-onalar hamkorligi, interfaol metodlardan foydalanish, jamoaviy o'yinlar va muloqotga yo'naltirilgan mashg'ulotlarni tashkil etish samarali natijalar berishi aniqlandi. Shuningdek, har bir bolaning yosh va individual xususiyatlarini hisobga olgan holda ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etish ularning maktabga tayyorgarlik darajasini oshirishga xizmat qilishi belgilandi.

Tadqiqot natijalari asosida quyidagi takliflar ishlab chiqildi:

1. Maktabga tayyorlov guruhlarida bolalarning ijtimoiy-kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishga qaratilgan maxsus pedagogik dasturlarni amaliyotga joriy etish.
2. Tarbiyachilar uchun bolalarning ijtimoiy moslashuvchanligini rivojlantirish metodikasiga oid malaka oshirish kurslari va seminar-treninglarni muntazam tashkil etish.
3. Ota-onalarning pedagogik bilim va ko'nikmalarini oshirish maqsadida maslahatlar, davra suhbatlari hamda hamkorlik dasturlarini kengaytirish.
4. Ta'lim jarayonida rolli o'yinlar, guruhiy faoliyatlar, muammoli vaziyatlar va interfaol metodlardan samarali foydalanishni yo'lga qo'yish.
5. Bolalarning maktabga ijtimoiy moslashuv darajasini muntazam diagnostika qilish va natijalar asosida individual rivojlantiruvchi ishlarni tashkil etish.
6. Maktabgacha ta'lim tashkilotlari va umumta'lim maktablari o'rtasidagi uzviy hamkorlikni kuchaytirish orqali bolalarning maktab muhitiga bosqichma-bosqich moslashuvini ta'minlash.

Xulosa qilib aytganda, maktabga tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarining maktab ta'limiga ijtimoiy moslashuvchanligini rivojlantirish ularning keyingi ta'lim bosqichlaridagi muvaffaqiyati va shaxs sifatida kamol topishining muhim omili hisoblanadi. Shu bois ushbu yo'nalishda ilmiy asoslangan pedagogik faoliyatni takomillashtirish va amaliyotga keng joriy etish dolzarb vazifalardan biri bo'lib qolmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Akramova, D. (2022). Bo'lajak pedagog-psixologlarning maktabgacha ta'lim tizimidagi faoliyati. *Science and innovation*, 1(B8), 322-326.
2. Акрамова, Д. Э. (2023). Совершенствование технологий развития механизмов педагогической и психологической гибкости у студентов как проблема современности. // *Образование наука и инновационные идеи в мире*, 13(8), 19-23.
3. Akramova, D. (2022). Oliy ta'lim muassalari talabalarida pedagogik-psixologik moslashuvchanlikni mazmun mohiyati. *Science and innovation*, 1(B8), 2150-2153.
4. Akramova, D. E. qizi Suvonqulova, MD (2023, January). Rivojlantiruvchi markazlarda bolalarni maktabga tayyorlash va milliy qadriyatlar namunalaridan foydalanishning afzalligi. In *International conferences* (Vol. 1, No. 2, pp. 393-396).
5. Akramova, D. E. qizi Azimova, XD (2023, January). Maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabalarida ijodiy tafakkurni rivojlantirish metodikasi. In *International conferences* (Vol. 1, No. 2, pp. 382-385).
6. Ergashevna, A. D. (2023). Tarbiyalanuvchilarda moslashuvchanlik mehanizmlarini takomillashtirish dolzarb muammo sifatida. *Journal of new century innovations*, 23(2), 169-173.
7. Акрамова, Д. Э., & Бобомуродова, О. Б. (2023). Тарбия методлари ва усуллари ҳақида тушунча. In *International conferences* (Vol. 1, No. 2, pp. 352-354).
8. Акрамова, Д. Э. қизи Давронова, ЖС (2023, January). Тарбия тизими ва унинг таркибий қисмлари. In *International conferences* (Vol. 1, No. 2, pp. 358-361).
9. Akramova, D. (2022). Activities of future teachers-psychologists in the system of preschool education. *Science and Innovation*, 1(8), 322-326.
10. Ergashevna, A. D. (2025). Theoretical foundations for the development of socialization in schoolchildren of the preparatory group. *Shokh library*.
11. Акрамова, Д. Э., & Йўлдошева, Н. (2023). Тарбия методлари мажмуи. In *International conferences* (Vol. 1, No. 2, pp. 362-364).
12. Акрамова, Д. Э. қизи Бозорбоева, ДА (2023, January). Жамоа-тарбия объекти ва субъекти сифатида. In *International conferences* (Vol. 1, No. 2, pp. 355-357).
13. Акрамова, Д. Э., & Шералиева, Н. У. (2023). Шахсининг ўз-ўзини тарбиялаш методлари. In *International conferences* (Vol. 1, No. 2, pp. 378-381).

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №5(5)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.